

Hembygdens barn och skola

En studieplan för hembygdsföreningar som vill
samverka med skolan

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

HEMBYGDSRÖRELSEN

Innehåll

Inledning.....	3
Om Studiecirkeln.....	3
Träff 1	4
Träff 2.....	6
Träff 3	7
Till Cirkelledaren	8

Sveriges Hembygdsförbund

Sveriges Hembygdsförbund omfattar drygt 2000 hembygdsföreningar med cirka 430 000 enskilda medlemmar. Föreningarna bildar regionala hembygdsförbund utifrån län eller landskap.

Hembygdsföreningarna bedriver en mångfacetterad verksamhet utifrån kulturarv och lokala historia. Värdet av hembygdsföreningarnas arbete i hela landet uppskattas till över 1 miljard kronor per år. De bidrar till natur- och kulturarvets bevarande, lokal identitet och utveckling, kulturliv, besöksnäring och folkhälsa.

www.hembygd.se

Studieförbundet Vuxenskolan

SV hävdar alla människors lika värde och rättigheter. Vår bildningssyn bygger på människans förmåga att själv forma sitt liv tillsammans med andra människor och med hänsyn till miljön.

Vår vision förverkligar vi genom att erbjuda kreativa mötesplatser som ger människor möjligheter till kunskap, reflektion, bildning och samhälls-engagemang. Dels för den enskilda människan och dels för grupper av människor med gemensamma behov och värderingar.

www.sv.se

Inledning

Hembygdsrörelsen är en unik resurs för skolan. Många skolelever får möta den lokala historien genom någon av Sveriges över två tusen hembygdsföreningar. Det sker ofta genom besök i hembygdsgårdarnas kulturhistoriska miljöer. Eller så kommer hembygdsföreningars medlemmar till skolan, till exempel i rollen som klassmormor och klassmorfar. Många föreningar har också föremål, arkiv och hela skolmuseer som berättar skolans egen historia. I hembygdsföreningen möter skolan ett lokalt föreningsliv med engagemang och kunskap – en mötesplats för alla generationer. Samtidigt finns behov av att stärka och utveckla samarbetet med skolan ytterligare. Den här studieplanen bygger på Hembygdsförbundets skrift **Hembygdens barn och skola** och är tänkt som ett stöd och inspiration för hembygdsföreningar som vill utveckla sitt samarbete, främst med grundskolan.

Om studiecirkeln

Detta är en studiehandledning till Hembygdsrörelsens skrift **Hembygdens barn och skola** och en vägledning för hembygdsföreningar som vill utveckla sin samverkan med skolan, både dem som redan har ett samarbete och de som vill komma igång med ett.

Det behövs inga särskilda förkunskaper hos deltagarna. Studieplanen är upplagd på tre avsnitt, men det är upp till gruppen hur många träffar man vill ha och hur man planerar studiecirkeln. Till varje avsnitt finns diskussionsfrågor, förslag på arbetsuppgifter och tips på fördjupning, och användbara länkar.

Materialet är upplagt så att deltagarna kan arbeta med olika projekt beroende på vilka elevgrupper man vill möta. Tanken är att gruppen gör en gemensam planering där deltagarna arbetar på egen hand eller i smågrupper mellan träffarna.

Gemensamma besök på skolor, arkiv, museer med mera kan läggas in mellan träffarna. Arbetet i studiecirkeln underlättas om det finns tillgång till dator och internet i den lokal där man träffas. Längst bak i detta häfte finns tips till cirkelledaren samt en checklista för det fortlöpande arbetet.

Träff 1

Välkommen till en cirkel i hembygdsföreningens kanske viktigaste arbete!

Inled den första träffen med att låta deltagarna presentera sig. Förslag på punkter att ta upp:

- Namn
- Hemvist
- Uppdrag i föreningslivet, tidigare och nuvarande.
- Därför är jag här

Gör sedan en runda där deltagarna får berätta om sina förväntningar på studiecirkeln, skriv gärna upp på blädderblock, och spara blädderblocksarket för att kunna stämma av hur förväntningarna infriats vid den sista träffen. Upprätta också en kontaktlista så att deltagarna lätt kan nå varandra.

Diskutera upplägget för studiecirkeln, hur många träffar ni ska ha och hur mycket ni ska läsa på egen hand mellan träffarna. Denna studieplan föreslår ett upplägg om tre träffar och följer SHFs material **Hembygdens barn och skola**.

Träff 1 – sidorna 5-27 som handlar om Hembygdsrörelsen – en resurs för skolan, I skolans värld och att Utgå ifrån läroplanen

Träff 2 – sidorna 28-47 handlar om Var möter vi eleverna? Hur möter vi eleverna? Samt Förberedelser

Träff 3 – sidorna 48-53 om Finansiering, Ta kontakt med skolan och Kom igång

Planera arbetet

Gör en gemensam planering på blädderblocksark, jämför gärna på checklistan längst bak i häftet och se vilka punkter som är aktuella för er och skapa er egen checklista eller skapa en gemensam planering utifrån mallen sist i detta häfte.

Ta del av några av de goda exemplen på verksamhet på www.hembygd.se/verksamhet/barn-och-unga/barn-och-skola/

Uppgifter och diskussionsfrågor

Bekanta er med **Hembygdens barn och skola**:

- Läs igenom häftet till och med sidan 27, enskilt eller i smågrupper.

Titta på hembygdsrörelsens hemsida:

- Titta gemensamt på www.hembygd.se/verksamhet/barn-och-unga/barn-och-skola
- Finns det exempel på verksamhet här som ni skulle kunna använda er av?

Läroplanen:

- Ta fram läroplanen och bekanta er med den.
- Vilka delar rör ert arbete?
- Hur kan ni hjälpa skolan med att nå målen i läroplanen?

Hur går vi vidare:

- Hur kan ni vara en resurs för skolan?
- Vad vill ni helst arbeta med?
- Vilka delar av hembygdsföreningens verksamhet vill ni lyfta tillsammans med eleverna?
- Vilka tidigare erfarenheter har ni i kontakt med skolan och /eller barn- och ungdomsverksamhet?

Resurser och nätverk:

- Vilka kontakter har ni idag med skolan?
- Vilka kompetenser och resurspersoner har ni i er förening?

Avslutning

Gör gärna en avslutande runda där var och en kort lyfter vad man tar med sig från dagens träff. Stäm av om det finns frågeställningar eller ämnen ni inte hunnit med under träffen som ni vill ta med er till kommande träffar och vem som tar ansvar för att ta med dessa och eventuellt ta fram mer information eller fakta. Kom överens om att läsa igenom häftet fram till och med sidan 47.

Träff 2

Dags för den andra träffen, nu är det dags att bestämma vad ni vill arbeta med!

Stäm av vad ni gjorde under den förra träffen. Börja gärna med en runda där deltagarna lyfter sina reflektioner från det som lästs. Skriv upp frågeställningar som deltagarna vill lyfta på et blädderblock eller whiteboard så att ni inte glömmer någon infallsvinkel.

Gör en enkel disposition kring hur ni vil använda tiden på dagens träff och vilka frågor ni vill diskutera. Dela eventuellt in gruppen i mindre grupper.

Till denna träff är det lämpligt att bjuda in en gäst från skolans värld, eller någon från en annan hembygdsförening som arbetat med skolverksamhet. Efter en kortare föreläsning lämnar ni tid för frågor!

Planera arbetet

Arbeta i en gemensam Att-göra-lista (se förslag på uppställning i bilaga 1) Vilken typ av aktiviteter är det ni vill göra i er hembygdsförening? Vilken verksamhet lämpar sig bäst att visa? Utgå ifrån förra träffens genomgång av läroplanen!

Uppgifter och diskussionsfrågor

Gör en gemensam verksamhetsplanering i form av en Att-göra-lista

Gå igenom frågorna från sidan 44 i häftet:

- Hur tar sig klassen till hembygdsgården?
- Finns det parkeringsplats?
- Hur är terrängen där man planerar att hålla till?
- Finns en tillräckligt stor lokal där man kan hälsa klassen välkommen och ge information?
- Om ni planerar att samlas utomhus, kommer alla elever att kunna höra och se den som talar? Finns möjligheter att anpassa aktiviteterna efter olika väder?
- Finns det plats att äta matsäck och kanske värma sig?
- Finns toalett?
- Har några av eleverna särskilda behov?
- Om någon skadar sig, finns möjlighet att ge första hjälpen?

Titta igenom förslag på aktiviteter på hemsidorna på sidan 29, 38 och 39.

Finns det några förslag på aktiviteter här som ni kan använda er av?

Finns det fler praktiska frågor ni bör ta med?

Till nästa gång, läs igenom resten av häftet!

Träff 3

Välkommen till den sista träffen! Nu är det snart dags att träffa eleverna.

Stäm av er planering i form av checklista eller "att-göra-lista". Vad har ni kvar? Finns det något ni behöver diskutera i helgrupp? Arbeta vidare med er planering och lägg fokus på resursåtgång och finansiering.

Uppgifter och diskussionsfrågor

- Gör ett tidsschema över arbetsgången.
- Komplettera syfte och mål för projektet i dialog med skolan. I vilken mån är eleverna involverade i planeringen? Behövs en förberedande träff med eleverna för att introducera samarbetet? Behöver föräldrarna informeras?
- Gör ett körschema för den planerade aktiviteten, stäm av tidsåtgång för olika stora grupper, förflyttning mellan olika stationer osv.
- Hur ska aktiviteten följas upp? Till exempel genom samtal i klassen. Utvärdera samarbetet tillsammans med lärare och elever.
- Hur ska utvärdering ske efter det att träffarna är genomförda? Hur ska förbättringsförslag och erfarenheter samlas och dokumenteras? Vem ansvarar för det?
- Hur ska skolan hantera kostnader som uppkommer ~~tex~~ **till exempel** kring resor eller matsäck? Vilka resurser har ni i föreningen? Finns det möjlighet till extern finansiering? Vem ansvarar för att söka externa medel?

Avslutning

Stäm av deltagarnas förväntningar från den första träffen, har ni punkter som kvarstår? Gör också en avstämning av er planering eller checklista, behöver ni träffas fler gånger eller ligger ni i fas med er planering? Avrunda träffen med att göra en utvärdering och diskutera hur ni kan presentera ert arbete för resten av föreningen.

Lycka till!

Till Cirkelledaren

Välkommen som cirkelledare i en studiecirkel för Studieförbundet Vuxenskolan! Som cirkelledare är din uppgift att leda arbetet och samla gruppen, du behöver inte vara expert eller lärare. Din roll är snarare att se till att alla kommer till tals och att det blir en god grund i gruppen för gemensamt lärande.

För att räknas som en studiecirkel måste gruppen träffa minst tre gången i minst tre studietimmar och ni måste ha minst tre deltagare.

Deltagarlistan måste vara registrerad hos SV innan ni startar och efter genomförd cirkel måste närvaron sedan lämnas till SV.

Planering av studiecirkeln

Tänk igenom innan hur du vill lägga upp cirkelträffarna men lämna öppet för deltagarna att bidra i planeringen under den första träffen.

Beställ material inför den första träffen, ta kontakt med ditt SV-kontor och se vilket stöd du kan få och se till att det finns en deltagarförteckning med namn, adress och personnummer.

Tips och inspiration för cirkelledaren

Det finns mycket bra material och tips på fördjupning på Hembygdsförbundets hemsida: www.hembygd.se/barnochunga. Gå gärna in där och även på de övriga tipsen på hemsidor som finns i häftet innan studiecirkel startar och visa gärna på något att det som finns här under den första träffen.

Innan cirkeln startar är det bra att ta kontakt med ditt regionala hembygdsförbund och SV-avdelning där du kan få stöd och hjälp. För tips på bra föreläsare, arkiv, museer med mera kan det vara bra att ta kontakt med ditt länsmuseum eller din länsstyrelse.

Bjud gärna in en föreläsare i form av en lärare eller någon från en annan hembygdsförening som arbetat mycket med skolverksamhet till den andra träffen så att deltagarna kan få en gemensam bas att utgå ifrån. Be föreläsaren att berätta om arbetet, ge goda exempel och kanske utfärda några varningar. Inled varje träff med att repetera vad ni gjorde på den förra träffen. Gör regelbundet avstämningar i gruppen av hur forskningsarbetet fortlöper. Gör en runda i gruppen där deltagarna presenterar sina olika projekt för varandra och avsätt tid för kommentarer.

Utvärdering

Avsluta cirkeln med att göra en utvärdering, Studieförbundet Vuxenskolan har mallar för detta.

Bilaga 1

Mall för gemensam planering

Aktivitet	Tidsplan	Resursåtgång	Ansvarig	Färdigt

Bilaga 2

Checklista för arbetet

- ✓ Bilda en arbetsgrupp i föreningen eller tillsammans med andra. Finns det fler medlemmar i föreningen att särskilt bjuda in till arbetsgruppen? Finns det nya medlemmar att rekrytera?
- ✓ Gör en arbetsfördelning inom gruppen.
- ✓ Ta en första kontakt med skolan/ skolans huvudman för en dialog om ert erbjudande.
- ✓ Ta reda på arbetsformer, pedagogisk inriktning och profilering, årsplanering och fortbildningsdagar.
- ✓ Gör en tidsplan som också är anpassad efter skolans/skolans huvudmans planering.
- ✓ Formulera syfte och mål med ert samarbete med skolan.
- ✓ Förbered för dokumentation och utvärdering, det gör uppföljning mycket lättare.
- ✓ Be ert regionala hembygdsförbund om tips.
- ✓ Hur gör andra föreningar?
- ✓ Vilka ekonomiska bidrag finns att söka?

Intressen, resurser och paketering

- ✓ Titta i läroplanen och notera de delar ni ser att ni vill bidra till.
- ✓ Ringa in era resurser och intressen. Finns en hembygdsgrd eller annan kulturmiljö, arkivmaterial eller hantverk? Vad vill och kan ni erbjuda skolan?
- ✓ Titta bland olika skolmaterial och välj något ni vill använda.

- ✓ Formulera några alternativ utifrån de delar i läroplanen som passar ihop med era intresseområden och resurser.
- ✓ Diskutera om det är någon särskild pedagogisk metod eller form ni vill utgå ifrån.
- ✓ Gå igenom vilka eventuella samarbetspartner ni kan ha med i arbetet, till exempel andra hembygdsföreningar, kommunen eller andra lokala föreningar.

Dialog med skolan, finansiering och kommunikation

- ✓ Kontakta skolan och ta reda på i vilka ämnen och årskurser det finns vilja till samarbete.
- ✓ Fråga om de kan avsätta fortbildningstid. Det frigör planeringstid för lärarna.
- ✓ Har skolan ekonomiska medel för samarbetet? Finns det medel att söka?
- ✓ Gå igenom praktiska frågor, hur ser det ut med transporter, tillgänglighet, säkerhet, skolskjutsar, toaletter, datorer, möjlighet att äta matsäck?
- ✓ Samarbete med andra aktörer kan öppna fler finansieringsmöjligheter.
- ✓ Ta upp frågan om finansiering med kommunen.
- ✓ Gör en plan för kommunikation. Hur vill ni synas på hemsidan, i lokalpressen och i sociala media? Genomförande och utvärdering
- ✓ Komplettera syfte och mål för projektet i dialog med skolan.
- ✓ I vilken mån är eleverna involverade i planeringen?
- ✓ Behövs en förberedande träff med eleverna för att introducera samarbetet?
- ✓ Behöver föräldrarna informeras?
- ✓ Behövs ett körschema för den planerade aktiviteten?
- ✓ Hur ska aktiviteten följas upp? Till exempel genom samtal i klassen.
- ✓ Utvärdera samarbetet tillsammans med lärare och elever.
- ✓ Gör en egen utvärdering i föreningen eller arbetsgruppen. Samla förbättringsförslag och erfarenheter för ett fortsatt samarbete.
- ✓ Sammanställ en dokumentation av samarbetet.

